

Brüssel, 2.4.2020
COM(2020) 143 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE**

Reageerimine koroonaviirusele

Iga eurot tuleb kasutada parimal võimalikul viisil, et kaitsta elusid ja säilitada elatusvahendeid

Reageerimine koroonaviirusele

Iga eurot tuleb kasutada parimal võimalikul viisil, et kaitsta elusid ja säilitada elatusvahendeid

1. Sissejuhatus

COVID-19 puhang seab Euroopa selliste katsumuste ette, mida veel paari kuu eest peeti mõeldamatuks. Praegune kriis on eelkõige rahvatervise hädaolukord ning Euroopa Komisjoni ülesanne on **päästa elusid ja kaitsta elatusvahendeid**. Selles vaimus püüame oma jõupingutustega toetada Euroopa tervishoiutöötajate ja eesliinil tegutsejate kangelaslikku tööd, sest nemad ravivad patsiente ja tagavad selle, et kõik toimiks. Samuti aitame neid, kes on olnud sunnitud lõpetama töökäimise või peavad olema kodus, et teisi mitte nakatada.

Kuna kriis on kõikehõlmav, **peab vastus sellele olema enneolematult ulatuslik, kiire ja solidaarne**. Hädasti on vaja igasugust toetust. Tuleb osta ja kohale toimetada meditsiini- või kaitsevahendid ning tagada enim puudust kannatavatele inimestele juurdepääs toidule ja võimalus rahuldada põhivajadusi. Inimestel peab olema sissetulek ja töökoht ka pärast kriisi, ettevõtted peavad ellu jääma ning tuleb tagada, et meie majandus suudab taas hakata kasvama niipea, kui võimalik.

See on olnud komisjoni põhjaliku meetmepaketi käivitav jõud. Tööstust tuleb ergutada tootma varustust, looma **kaitsevarustuse ühise varu**, mida saaks viivitamata kasutada seal, kus seda vaja on, ning korraldama **liikmesriikidega ühishankeid**, et tellida kõige hädavajalikumat varustust. Loodud on Euroopa ekspertidest koosnev rühm, et tagada liikmesriikidele juurdepääs parimale teabele, ning viivitamata suunati raha ravi ja vaktsiinide alastesse teadusuuringutesse.

Lisaks sellele tegi komisjon paremini kättesaadavaks ELi eelarvelised vahendid, muutis **riigiabi eeskirjad** täiesti paindlikuks ning aktiveeris esimest korda **stabiilsuse ja kasvu pakti** üldise vabastusklausli. Need ELi meetmed koos Euroopa Keskpannga võetud meetmetega annavad liikmesriikidele enneolematud eelarvelised ja finantsvahendid, et aidata neid, kes abi kõige rohkem vajavad.

Meetmete osana tegi komisjon 13. märtsil ettepaneku **koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse** kohta. Selles keskenduti kohe vajalikele, võimalikele ja teostatavatele meetmetele. Algatus jõustus rekordilise kiirusega ja võimaldab nüüd liikmesriikidel kasutada ühtekuuluvuspoliitika vahendeid, et toetada tervishoiusüsteemi ja -töötajaid, töötajaid ja tööandjaid lühendatud tööaja kavade kaudu ning väikeettevõtteid likviidsuse pakkumise kaudu. Lisaks sellele laiendati Euroopa Liidu Solidaarsusfondi kohaldamisala, et katta rahvatervise hädaolukorrad.

See on väga oluline kohapeal tegutsejate jaoks. Samas suureneb iga päevaga vajadus teha veelgi rohkem. Seetõttu võtabki komisjon täna vastu mitu enneolematut ja julget meetet. Täna päeva ettepanekud põhinevad lihtsal lubadusel: **me kasutame parimal võimalikul viisil iga eurot, mis meil on, et päästa elusid ja kaitsta elatusvahendeid**.

Selleks esitame täna järgmised ettepanekud:

- ✓ luua uus ELi solidaarsusvahend väärtusega 100 miljardit eurot, et aidata töötajatel säilitada oma sissetulek ja võimaldada ettevõtjatel hoida töötajaid;

- ✓ muuta **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid** täiesti paindlikuks, et iga euro saaks suunata rahvatervise kaitsmiseks või inimesi ja ettevõtteid tabanud majandusšoki leevendamiseks;
- ✓ suunata **kõik selle aasta ELi eelarves olemasolevad vahendid erakorralisse meetmesse**, et toetada jõupingutusi inimeste päästmiseks.

Lisaks sellele esitatakse konkreetsed ettepanekud, et tagada enim puudust kannatavate inimeste varustatus toiduga ning sihtotstarbeline toetus põllumajandustootjatele ja kaluritele, kes on paljude kohalike kogukondade alustalad ja aitavad tagada katkematuid toidutarneid Euroopas.

Kriisi ajal ei tohi kõhelda ega võtta poolikuid meetmeid. Tänapäevaga näitab Euroopa, et ta paneb mängu kõik olemasolevad vahendid ja teeb kõik, mis on tema võimuses.

2. Elatusvahendite kaitse: inimestele tuleb tagada töökohad ja aidata ettevõtetel kriisi üle elada

2.1. TERA: ELi-ülene kava töötuseriski leevendamiseks

Paljud eurooplased kannatavad teistest rohkem pelgalt oma elatusallika või elukoha tõttu. Kuna sama kriis mõjutab liidus kõiki inimesi ja rahvaid, peame üksteist aitama, sõltumata sellest, kas oleme rikkad või vaesed, elame idas, läänes, põhjas või lõunas. See muutub eriti ilmseks siis, kui on vaja leevendada majandusšokki.

Praeguse kriisiga silmitsi seistes on suurim oht kas liiga ettevaatlik või liiga jäik poliitika. Seetõttu vajame täiendavaid julgeid samme, et tagada neile, keda kriis on ilma omapoolse süüta rängalt mõjutanud, täielik toetus kriisiga toimetulekuks.

Selles lähtutaksegi komisjoni tänases ettepanekus **tööhõive toetamise erakorralise rahastu (TERA)** loomiseks. Tegemist on uue rahastuga, mille kaudu antakse kuni 100 miljardit eurot laenu abi vajavatele liikmesriikidele, et aidata tagada töötajatele sissetulek ja võimaldada ettevõtetel hoida töötajaid. Siis saavad inimesed jätkata üüri ja arvete tasumist ning osta süüa. Samuti toetatakse sellega majanduse jaoks väga vajalikku stabiilsust.

Laenud põhinevad liikmesriikide antud garantiidel ja laenud suunatakse suurimatele abivajajatele. Rahastust võivad abi saada kõik liikmesriigid, kuid eelkõige on see mõeldud neile, keda kriis on kõige rängemalt tabanud.

TERAst toetatakse lühendatud tööaja kavasid ja samalaadseid meetmeid, et aidata liikmesriikidel säilitada töökohti ning kaitsta seeläbi töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuseriski ja sissetuleku kaotuse eest. Ettevõtted saavad ajutiselt vähendada töötajate töötunde, kusjuures töötajad saavad mittetöötatud tundide eest riigilt sissetulekutoetust. Füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes kohaldatakse praeguses erakorralises olukorras sissetuleku asendamist.

Varem osutus samalaadne lähenemisviis mõjusaks vahendiks suures majanduskriisis. Viimase finantskriisi ajal aitas selline lähenemisviis ennetada majanduslanguse rängemat mõju ja kiirendada taastumist. Sellised kavad olid juba kasutusel 18 liikmesriigis enne COVID-19 puhangut ja nende neid on nüüd pikendatud või laiendatud. Praeguse seisuga on samalaadsed kavad ka kõikides teistes liikmesriikides või need võetakse seal varsti kasutusele.

2.2. Enim puudust kannatavate inimeste aitamine

Ajal, mil enamus inimesi Euroopas hoiab viiruse leviku aeglustamiseks suhtlemisdistsantsi, on veelgi tähtsam, et need, kes sõltuvad oma põhivajadustes teistest, ei jääks abist ilma.

Eelkõige kehtib see liidus enim puudust kannatavate inimeste kohta, kes saavad **Euroopa abifondist enim puudust kannatavate isikute jaoks** nii toiduabi kui ka hädavajalikke esemeid. Paljud vabatahtlikud, kes abi jagavad, ei saa enam appi tulla, sest sageli kuuluvad nad suurima riskiga isikute rühma, keda koroonaviirusega nakatumine ohustab. Seetõttu teeb komisjon täna ettepaneku, et liikmesriigid saaksid paindlikult võtta kasutusele uusi meetodeid, nagu kasutada elektroonilisi vautšereid ja osta kaitsevarustust neile, kes abi kohale toimetavad.

2.3. Põllumajandustootjate ja kalurite toetamine

Euroopa põllumajandus- ja kalandussektor on kogu liidus paljude kohalike kogukondade alustala ja sotsiaalne keskpunkt. Neil on oluline roll, sest nad varustavad meid toiduga ning nad kannavad edasi möödunud sajandite traditsioone ja teadmisi.

Praegune kriis on kalureid ja põllumajandustootjaid raskelt tabanud ning see mõjutab toiduainete tarneahelaid ja kohalikku majandust, mida sektor toetab.

Komisjon esitab täna õigusaktide ettepanekud, et võimaldada **erandlik paindlikkus Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kasutamisel**. See võimaldaks liikmesriikidel anda kaluritele toetust kalapüügi ajutiseks peatamiseks, anda vesiviljelustootjatele toetust tootmise ajutiseks peatamiseks või vähendamiseks ning anda tootjaorganisatsioonidele toetust kalandus- ja põllumajandustoodete ajutiseks ladustamiseks.

Samamoodi tuleb kogu kriisi ajal toetada Euroopa põllumajandustootjaid, et tagada elatusvahendite kaitse ja katkematu toiduga varustatus.

Seda silmas pidades kavatakse komisjoni lähiajal teha ettepaneku mitme konkreetse meetme kohta, et tagada põllumajandustootjatele ja teistele abisaajatele ühise põllumajanduspoliitika raames antav vajalik toetus. Nende meetmetega **antakse põllumajandustootjatele rohkem aega toetusetaotluste esitamiseks** ja ametnikele rohkem aega nende menetlemiseks. Selleks et aidata **suurendada põllumajandustootjate rahavooge**, kavatakse komisjon teha ettepaneku suurendada otsetoetuste ettemakseid ja maaelu arendamiseks tehtavaid makseid. Samuti kavatakse uurida suurema **paindlikkuse võimaldamist kohapealsete kontrollide tegemisel**, et füüsilise kontakti vajadus oleks võimalikult väike, ja ka selleks, et vähendada halduskoormust.

3. Meie majanduse ja inimeste kaitse: ühtekuuluvuspoliitika fondidest on vaja nüüd kätte saada iga euro

Komisjon täidab täna oma lubaduse võtta kiiresti kasutusele iga euro, mis meil on. Seda silmas pidades saab rahvatervise kriisi mõju leevendamiseks kasutada kõigi kolme ühtekuuluvuspoliitika fondi – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi – kulukohustustega sidumata vahendeid.

Selleks teeb komisjon ettepaneku kasutada fondide- ja piirkonnakategooriate vahelistes ülekannetes **maksimaalset paindlikkust**. Selleks et tagada kogu olemasoleva raha kasutamine, **ei kohaldata erandkorras ühegi ühtekuuluvuspoliitika fondi puhul riikliku kaasrahastamise nõuet**. See on

pretsedenditu samm, mis kajastab liikmesriikide vajadust kasutada nüüd kõiki olemasolevaid vahendeid oma kodanike toetamiseks.

Lisaks teeb komisjon ettepaneku, et **kulutusi ei piirataks poliitikaeesmärkide kaupa** ehk nn valdkondliku keskendamise nõuete alusel. Sellega tagatakse, et vahendeid saab suunata ümber sinna, kus neid kõige tungivamalt vajatakse.

Õiguskindluse tagamiseks ja **halduskoormuse vähendamiseks** tehakse ettepanek veel mitme lihtsustuse vastuvõtmiseks. Need hõlmavad seda, et partnerluslepinguid ei ole vaja muuta, aastaaruannete esitamise tähtaegade edasilükkamist ja programmide lõpetamisel piiratud finantspandlikkuse lubamist. See kehtib kõigi ühtekuuluvuspoliitika fondide kohta.

Need ettepanekud võimaldavad liikmesriikidel kohe kasutada kogu olemasoleva raha kõikjal Euroopas tervishoiusektori toetamiseks, samuti lühiajaliste töökavade toetamiseks ja VKEdele likviidsustoetuse pakkumiseks.

4. Elude kaitse: suuname kõik olemasolevad eelarvevahendid tervishoiusektori toetamiseks erakorralisse rahastamisvahendisse

Euroopa Liit ei ole kunagi varem olnud silmitsi nii ulatusliku ega nii kiirelt leviva tervisekriisiga. Sellele reageerimisel on kõige tähtsam asuda elusid päästma ning tagada vajalikud ressursid tervishoiusüsteemile ja -töötajatele, kes terves liidus iga päev imelist tööd teevad.

Komisjon teeb kõvasti tööd, et tagada kaitsevarustuse ja hingamisteede kaitsevahendite tarne. Vaatamata tööstuse suurtele jõupingutustele tootmise suurendamiseks on liikmesriikidel mõnes valdkonnas ikka veel olulisi puudujääke. Neil on puudu ka raviasutustest ning oleks hea, kui nad saaksid viia patsiente paremate ressurssidega piirkondadesse ja saata meditsiinitöötajaid kõige suurema surve all olevatesse kohtadesse. Toetust on vaja ka laustestimiseks, meditsiiniuuringuteks, uute raviviiside kasutuselevõtuks ning vaktsiinide tootmiseks, ostmiseks ja levitamiseks kogu ELis.

EL teeb täna ettepaneku **kasutada kõiki käesoleva aasta ELi eelarve võimalikke vahendeid, et toetada Euroopa tervishoiusüsteemide vajadustele reageerimist.**

Peaaegu kogu see raha (2,7 miljardit eurot) suunatakse erakorralise toetuse rahastamisvahendisse ja ülejäänud 300 miljonit eurot eraldatakse RescEU-le varustuse ühise varu soetamiseks.

Ettepanek võimaldab **paindlikku, kiiret ja otsest toetust kahe laia prioriteedi raames**. Esiteks tuleks aidata hallata rahvatervise kriisi ning tagada elutähtsad vahendid ja elutähtis varustus alates hingamisaparaatidest kuni isikukaitsevahenditeni. Seejuures võiks ka pakkuda arstiabi kõige haavatavamatele, sealhulgas pagulaslaagrites viibijatele. Teiseks tuleks keskenduda testimise ja ravi laiendamisele. Selleks et säästa praegu üliolulist aega ja raha, antaks ettepaneku kohaselt komisjonile ka õigus korraldada hankeid otse liikmesriikide nimel.

See algatus on **Euroopa ühine jõupingutus päästa elusid ja üksteist toetada**. Samas solidaarsuse vaimus peaks see olema avatud kõigile, kes soovivad fondi vahenditesse panustada. Seda võivad teha liikmesriigid, erasektor, valitsusvälised organisatsioonid, kodanikuühiskond, kodanikud või muud huvitatud isikud, kes soovivad anda oma panuse.

5. Edasised sammud: tõuseme taas jalule ja astume koos kindlalt edasi

Tänase ettepanekute paketi keskmes on vaieldamatult inimeste toetamine. Tahame anda eesliini töötajale vajaliku varustuse ja aidata vabatahtlikke, kes abistavad kõige haavatavamaid. Tahame kergendada muret, mida töötaja tunneb oma töö ja tööandja oma töötajate, väikeettevõtja oma tuleviku või füüsilisest isikust ettevõtja oma sissetuleku pärast.

Nüüd on vaja ettepanekud kiiresti vastu võtta ja siis need õigusaktid rekordilise kiirusega rakendada. Komisjon teeb lähinädalatel kaasseadusandjatega tihedat koostööd, tagamaks, et nendest ettepanekutest on kasu seal, kus neid kõige enam vajatakse.

Selles vaimus on komisjon juba praegu liikmesriikidele abiks, et vahendid jõuaksid võimalikult kiiresti abivajajateni. Komisjon on loonud koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse rakkerühma, mis on ühtne kontaktpunkt praktiliste ja õiguslike küsimuste korral. Riikide meeskonnad on liikmesriikide käsutuses, et anda sihtotstarbelist nõu struktuurifondide kasutamata vahendite ümbersuunamise kohta.

See pakett on üks osa ulatuslikest ja alles alanud jõupingutusest elude ja elatusvahendite kaitseks. See aitab ELi käesoleva aasta eelarvest viimasegi välja pigistada. Kuid ELi praegune seitsmeaastane eelarveperiood lõpeb käesoleval aastal ja uue eelarve suhtes ei ole veel kokkuleppele jõutud. See juhtub ajal, mil ELil on vaja välja tulla majanduse elavdamise kavaga, et saada oma majandus taas liikuma ja inimesed tööle niipea, kui see on ohutu. See kava aitab meil ka suurendada vastupanuvõimet muudele meie ees olevatele väljakutsetele.

Selle saab kiiresti ellu viia vaid **võimsa ja paindliku pikaajalise ELi eelarvega**. On aeg tagada, et meil oleks ELi eelarve, mis aitab Euroopal taas jalule tõusta ja koos kindlalt edasi astuda. Kõiki järgmise eelarve üle peetavaid arutelusid tuleb nüüd vaadelda selles valguses ja need peavad olema Euroopa majanduse elavnemise liikumapanevaks jõuks.

Need ettepanekud näitavad selgelt, milliseid eeliseid annab kuulumine liitu, kus need, kes saavad endale lubada veidi rohkem, toetavad neid, kes vajavad seda veidi enam. Ajal mil Euroopa võitleb alguses kriisiga ja seejärel taastumise nimel, on solidaarsuse vaim eriti oluline ning vaja läheb tohutuid ja kiireloomulisi investeeringuid, et aidata majandusel liikuma ja inimestel tööle saada. Samal ajal iseloomustab ELi ülemaailmsel tasandil endiselt vastutus, solidaarsus ja juhtrolli võtmine.

Paketi lühiülevaade

- ✓ Komisjon teeb ettepaneku luua **tööhõive toetamise erakorraline rahastu (TERA)** – uus Euroopa solidaarsusvahend, millega aidata töötajatel oma sissetulekut säilitada ning ettevõtjatel pinnal püsida ja töötajaid hoida. TERAst antakse ELi laenudena finantsabi kuni 100 miljardi euro ulatuses ja see toimib kui **ELi-ülene kava töötuseriski leevendamiseks**.
- ✓ Mis puudutab **Euroopa abifondi enim puudust kannatavate isikute jaoks**, teeb komisjon ettepaneku seda kohandada, et tagada toidu jätkuv tarnimine sinna, kus seda vajatakse, kaitstes samas kohtetoimetajate ja abisaajate ohutust.
- ✓ Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu erimeetmed, et **toetada Euroopa kalureid ja põllumajandustootjaid**, kellel on oluline roll meie toiduvarude täiendamisel ja meie kohalike kogukondade säilitamisel.
- ✓ Komisjon teeb ettepaneku, et koroonaviirusele reageerimiseks lubatakse kasutada **kõiki Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondides saadaolevaid vahendeid**. Lühidalt öeldes on maksimaalne paindlikkus see, et: fondide- või piirkondadevahelisi ülekandeid ei piirata, kulutusi ei piirata poliitikaeesmärkide kaupa, kaasrahastamise nõudeid ei seata.
- ✓ Komisjon teeb ettepaneku, et uue ELi solidaarsusvahendi kaudu suunataks ümber **kõik selle aasta ELi eelarves olemasolevad vahendid, et aidata päästa elusid**. Nii tagatakse, et 3 miljardit eurot suunatakse liikmesriikidele rahvatervise kriisi haldamise toetamiseks.